

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2023/2024-4)

11 EKİM DÜNYA KIZ ÇOCUKLARI GÜNÜ (2023)

Birleşmiş Milletler Dünya Nüfus Beklentileri (World Population Prospects) raporuna göre dünyada 1,16 milyar kız çocuğu yaşamaktadır.¹ Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre ise ülkemizde 11 milyonu aşkın kız çocuğu vardır.²

Dünya üzerindeki kız çocuklarının haklarını ve karşılaştıkları zorluklara dikkat çekmek amacıyla Birleşmiş Milletler Genel Kurulu 19 Aralık 2011 tarihinde 11 Ekim gününü "Uluslararası Kız Çocuğu Günü" (International Day of the Girl Child) ilan etmiştir.³ Bu tarih ülkemizde "Dünya Kız Çocukları Günü" olarak kutlanmaktadır. 2012 yılından itibaren "Çocuk yaşta evliliklere son verilmesi", "Kız çocuklarının eğitiminin iyileştirilmesi", "Ergen kızların güçlendirilmesi, şiddete son verilmesi", "Güçlü kızlar, güçlü yarınlar", "Kızların gelişmesi=Hedefin ilerlemesi", "Krizler öncesi, sırası ve sonrasında kızların güçlendirilmesi", "benim sesim, eşit geleceğimiz" ve son olarak 2022 senesinde "Zamanımız şimdi-haklarımız, geleceğimiz" temalarına sahip olan gün için; 2023 senesinde "Kız çocuklarının haklarına yatırım: Bizim liderliğimiz, bizim iyi halimiz" teması belirlenmiştir.^{4,5}

Geçen 11 sene içerisinde küresel çapta kız çocuklarının hakları ve sorunlarıyla ilgili politika yapıcılar ve kamu genelinde bir farkındalık yaratılsa da COVID-19 pandemisi, iklim krizi ve insani krizler, kız çocuklarına yapılan yatırımın hala kısıtlı olduğunu ve bu yolda engellerle karşılaşıldığını göstermiştir.⁶ Mevcut durumda dünyada her beş kız çocuğundan birinin ilk öğrenimi, ikisinin ise orta öğretimi bitirmediği görülmektedir. Mevcut durumda 122 milyon kız çocuğunun yaşları uygun olmasına rağmen okula erişimi olmadığı tahmin edilmektedir. Bu durum ülkeler özelinde çok daha farklılaşmakta, düşük gelire sahip ülkelerde ergen kızların %90'ının internet erişimi olmadığı görülmektedir. Küresel olarak 5-14 yaş bandındaki kızlar yaşları erkeklerle kıyasla daha fazla ücretsiz hane içi işlerde çalıştırılmaktadır. Ergenlerde görülen dört yeni HIV enfeksiyonundan 3'ü kız çocuklarında görülmekte ve 15-19 yaş bandında olup da evlendirilen her dört kız çocuğundan birisi fiziksel veya cinsel şiddete maruz kalmaktadır.^{5,7}

Ülkemizde kız çocuklarının durumuna bakıldığında ise; 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması

¹ [İnternet] Birleşmiş Milletler. Dünya Nüfus Beklentileri. <https://population.un.org/wpp/> (Erişim: 04.10.2023)

² [İnternet] Türkiye İstatistik Kurumu. Verilerle Çocuk,2021. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Istatistiklerle-Cocuk-2021-45633> (Erişim: 04.10.2023)

³ [İnternet] Birleşmiş Milletler Genel Kurulu. 66/170. International Day of the Girl Child. <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N11/469/02/PDF/N1146902.pdf?OpenElement> (Erişim: 04.10.2023)

⁴ Özyürek-Ucael D, Delialioğlu Y, Paksoy-Erbaydar N. 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü-HÜTF Halk Sağlığı AD Toplum İçin Bilgilendirme Serisi 2022/2023-4-[İnternet] <http://www.halksagligi.hacettepe.edu.tr> (Erişim: 04.10.2022)

⁵ [İnternet] UNICEF. <https://www.unicef.org/gender-equality/international-day-girl-2023> (Erişim: 04.10.2023)

⁶ [İnternet] Birleşmiş Milletler. International Day of the Girl Child. <https://www.un.org/en/observances/girl-child-day>

⁷ [İnternet] UNESCO. International Day of the Girl Child. <https://www.unesco.org/en/days/girl-child> (Erişim: 04.10.2023)

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ HALK SAĞLIĞI ANABİLİM DALI TOPLUM İÇİN BİLGİLENDİRME DİZİSİ-(2023/2024-4)

(TNSA) verilerine göre ilkokulu bitirmiş kadınların yaklaşık %20'sinin ergenlik döneminde çocuk sahibi olmaya başladığı, bu oranın lise ve üzeri eğitim alanlarda %1 düzeyinde olduğu, benzer şekilde refah arttıkça ergenlik çağında çocuk sahibi olma yaygınlığının azaldığı görülmektedir.⁸ TUİK'in 2021 yılında yayınladığı "Verilerle Çocuk" raporunda ise güvenlik birimlerine yansıyan, çocukların cinsel suç mağduru olduğu 31 445 olayın %85,4'ünde mağdurun kız çocuğu olduğu görülmüştür.²

Tüm bu bilgilerin ışığında kız çocuklarının güçlendirilmesi için uluslararası kurum ve kuruluşların ortak paydada bulunduğu öneriler vardır:^{5,6,7}

- ✓ **Öğrenim:** Kız çocuklarının öğrenim sisteminden uzaklaşmasına sebep olan yoksulluk, çocuk yaşta evlendirilme, erken gebelik veya hane içi işlerde çalışma gibi durumlarla mücadele edilmelidir. Kız çocuklarının ikincil öğrenimde geçirdikleri her sene için erişkinlikteki potansiyel gelirleri %10-20 arasında artmakta olup, artan gelirle birlikte yoksulluk yaygınlığı azalmakta ve genel iyilik hali artmaktadır.
- ✓ **Sağlık:** Yapılan araştırmalar sonucunda ergen kızların üreme sağlığını geliştirmek için harcanan her 1 Amerikan doları ekonomik olarak ülkeye 120 Amerikan Doları olarak dönmektedir ve bu dönüşün çoğu sağlığın gelişmesi ve dolayısıyla sağlık harcamalarının azalmasından kaynaklanmaktadır.
- ✓ Çocuk yaşta evliliklerinin önlenmesi için savunuculuk yapılması,
- ✓ Kız çocuklarını hedefleyen kaynak aktarımı ve kampanyaların (üreme sağlığının geliştirilmesi, eğitim, yöneticilik uygulamaları...) hazırlanması, uygulanması ve yaygınlaştırılması,
- ✓ Engelleri aşmayı başaran, ilham verici kız çocuklarının hikayelerinin paylaşılması ve görünürlüğünün artırılmasıdır.

Kız çocuklarını güçlendirmek ve toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak, sadece kız çocuklarının haklarının da ötesinde tüm toplumda iyilik halini artırmayı ve kalkınmayı hızlandırmak için önemlidir. Bu nedenle kız çocuklarının iyilik hallerini ve görünürlüklerini artıracak her kampanya ve adım için politika yapıcıların ve tanınır kişilerin bu konulara destek vermesi yönünde savunuculuk faaliyetlerinde bulunulmalıdır.

*"Her birimiz onların müttefiki ve savunucusu olmayı taahhüt edebiliriz. Bir kız kenara itmek yerine ona ışık tutun. Onu susturmak yerine ona bir mikrofon verin. Ne söyleyeceğine kulak verin. Ona kaderini çizme ve olumlu değişim için bir güç olma şansını verin."*⁹

Dr. Natalia Kanem
Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu Yönetici Direktörü

⁸ Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü. (2019). 2018 Türkiye Nüfus ve Sağlık Araştırması. Hacettepe Üniversitesi Nüfus Etütleri Enstitüsü, T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı ve TÜBİTAK, Ankara, Türkiye

⁹ [Internet]United Nations Population Fund. International Day Girl Child.
<https://www.unfpa.org/events/international-day-girl-child> (Erişim:02.10.2023)